

Євген Карпінець

Слово. Завдяки ньому можна зробити так багато. Ним творився світ, бо воно було на початку (див. Ів 1, 1). Ним можна спонукати до творення добра, окрилити, підбадьорити, втішити, застерегти та врятувати. Укріпити... А можна словом і навпаки – засмутити, образити, розчарувати, підвести, занепастити і навіть... вбити. Для нас слово необхідне, як повітря, адже без нього ми не могли б існувати у спільноті, яка називається людством.

Засмучує і навіть жахає той факт, що все частіше, більше і голосніше на вулицях, у громадських місцях від молодих та старших чую замість рідної солов'їної ненормативну лексику, яка давно перестала бути ознакою поведінки людей із сумнівною репутацією: бандитів, узалежнених, повій, злодіїв... Все частіше на сторінках літературних видань сучасних письменників та у початкових титрах фільмів можна побачити напис «обережно, використовується ненормативна лексика». Загалом вона, на жаль, входить у словесний побут щораз то більшої кількості людей. Ми знаходимося на межі справжньої духовної трагедії. Чому?

Мало хто з нас знає про походження ненормативної лексики. Більшість таких слів начебто походить від нашого північно-східного сусіда, тому доволі часто в Інтернеті можна побачити заголовки публікацій на кшталт: «Матюки, які роблять з тебе українця», або «Лайся українською», що нібито є ознакою патріотизму. Насправді ж коріння їх походить з древніх східних язичницьких культів поклоніння божкам Ваалу, Астарті, Хамосу, які характеризувалися розбещеністю та аморальністю. З цим боролися ще ранні християни, а тому апостол Павло чітко застерігає: «Ніяке погане слово нехай не виходить із уст ваших, лише гарне, що може збудувати в потребі, і що б вийшло на благо слухачам. Не засмучуйте Святого Духа Божого, якого печать ви одержали на день відкуплення. Усяка гіркота, гнів, лютя, крик та хула мусять бути викорінені з-посеред вас разом уз усією злобою...» (Еф 4, 29-31). Варто згадати й сучасного афонського подвижника Паїсія Святогорця, який настільки боявся прикликання нечистого духа, що

замість слова «диявол» використовував зневажливе «тангалашка». Він усвідомлював, що вимовляючи ці ганебні слова, людина уприсутнює біля себе лихого .

Побутує думка, що вживання матюків сприяє психоемоційному розвантаженню людини. Вилаявшись, вона нібито відчуває полегшення, позбувається негативних емоцій, «злого пару»... І так воно наче справді є, однак, згідно слів нашого Господа, саме «те, що з уст виходить, те осквернює людину» (Мт 15, 11). У дійсності ми відчуваємо, що спорожніли, виливши весь свій гнів на когось збоку. Виславши комусь такий «подарунок», слід пам'ятати і про принцип бумеранга...

Колись святитель Микола Сербський розповідав таку притчу. У Сербії в одній лікарні з ранку до вечора, обходячи хворих, працювали лікар з фельдшером. У фельдшера був лихий язик і він постійно, немов брудною ганчіркою, бив ним будь-кого, про кого б не згадав. Його брудна лайка не щадила навіть Господа Бога. Одного разу лікаря відвідав його друг, який приїхав здалеку. Лікар запросив його бути присутнім на операції. З ними був і цей фельдшер. Гостю стало зле, побачивши страшну рану, з якої витікав гній з нестерпним запахом. А фельдшер не переставав лаятися. Тоді він запитав лікаря: «Як ти можеш слухати таку блюзнірську лайку?». На що той відповів: «Друже мій, я звик до загноєних ран. З них витікає гній. Якщо гній скупчився в тілі, він випливає з відкритої рани. Якщо гній накопичується в душі, він витікає через уста. Мій фельдшер, лаючись, відкриває зло, накопичене в душі, і виливає його з душі своєї, як гній з рани» .

Варто знати, що схильність до сквернослів'я є спротивом Божій волі. За нею прищеплюються такі пристрасті, як марнославство, егоїзм, плотські пожадання і багато інших. Той, хто гришить сквернослів'ям, калічить у собі образ Божий, а це є початком боговідступництва.

Що ж робити? Як бути? Вихід з такого становища знаходиться зовсім поряд. Його нам показують святі Отці, коли навчають про молитву. Вони і самі вчилися творити її безперервно, опираючись на заклик ап. Павла (див. 1 Сол 5,17), й інших навчали цьому мистецтву. Таким чином намагалися через неї перебувати з Богом і в Бозі. Св. Григорій Синаїт на запитання, що таке молитва, відповідав: «Що говорити багато? Молитва є Бог, яка діє всюди і у всіх». Коли молимося, то молитва, немов Всемогутній, в найглибшому і повному значенні цього слова звершується не нами, а тим, хто є в нас у часі молитви, а саме Св. Духом.

Дар слова дарований людині для того, щоб вона прославляла свого Творця, пам'ятала, що вона – образ Божий. У таїнстві Миропомазання на уста охрещуваного покладається печать дару Святого Духа, аби людина використовувала свої уста на славу Божу. Тому пам'ятаймо такі слова зі Святого Писання: «Хто стереже свої уста, той зберігає свою душу; хто ж свого рота невгамовно роззявляє, тому погибель» (Прип 13, 3).

Дорогий читачу, перш ніж слово зганьбити, запитай себе: «Quo vadis?».

Євген КАРПІНЕЦЬ. Сквернослів'я: Quo vadis? // СЛОВО № 4 (68) 2016-2017